

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVIII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

24 лютого 2026

Київ 2026

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. Т.В. МАРЕНИ, Київ: МДУ, 2026. с. 353

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 9 від 25 лютого 2026 року)

Редакційна колегія:

Голова Марена Т.В., в.о. ректора МДУ, кандидат економічних наук, доцент;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Демидова Ю.О., проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 24 лютого 2026 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методик викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний університет, 2026

Тихомирова Галина,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права
Маріупольський державний університет

ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО СТАТУС БІЖЕНЦІВ 1951 РОКУ В НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄС

Конвенція про статус біженців 1951 року разом з Протоколом 1967 року є ключовим міжнародно-правовим документом, що визначає поняття «біженець», встановлює основні права осіб, які потребують міжнародного захисту, та закріплює принцип non-refoulement, який забороняє примусове повернення біженців до держави, де їхньому життю або свободі може загрожувати небезпека. Ці документи є обов'язковими для держав-учасниць, включно з усіма членами Європейського Союзу, і формують юридичну основу для національних систем надання притулку.

Незважаючи на приєднання держав – членів ЄС до Конвенції, її імплементація у національні правові системи залишається неоднорідною. Держави-члени по-різному адаптують і тлумачать положення Конвенції залежно від власних політичних та адміністративних умов, що призводить до значних відмінностей в процедурах надання статусу біженця, тривалості розгляду заяв і обсягу прав і гарантій, наданих особам. Така різниця у застосуванні норм створює перешкоди для рівного і справедливого захисту в межах ЄС і свідчить про труднощі гармонізації на національному рівні.

Окремою проблемою є співвідношення норм Конвенції з нормами права ЄС. Хоча ЄС має власну нормативну базу в сфері притулку, включно з директивами, що встановлюють мінімальні стандарти, на практиці виникають розбіжності між цими стандартами та вимогами Конвенції. Національні системи часто адаптують директиви так, що це впливає на доступ до процедур отримання притулку та реалізацію фундаментальних прав біженців.

Крім того, сучасні виклики, зокрема масові потоки переміщених осіб через конфлікти або гуманітарні кризи, стимулюють дискусії про необхідність оновлення або корегування окремих положень Конвенції у контексті практики ЄС. Існують ініціативи щодо зміни міграційної політики, зокрема для спрощення процедур повернення осіб, яким відмовлено в притулку, що може впливати на застосування ключових положень Конвенції. Такі підходи викликають обговорення щодо балансу між ефективністю міграційних процедур і дотриманням стандартів захисту.

Отже, Конвенція 1951 року залишається фундаментальним міжнародно-правовим актом у сфері захисту біженців, проте її імплементація в національні системи держав – членів ЄС

стикається з низкою проблем, пов'язаних із різницею у правозастосуванні, взаємодією з правом ЄС та сучасними політичними ініціативами. Подолання цих проблем потребує зміцнення координації міжнародних, європейських та національних стандартів з урахуванням практики застосування і забезпечення гарантій прав людини.

Література

1. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text (дата звернення: 19.01.2026).
2. European Union Agency for Asylum. Asylum Report 2024: Annual Report on the Situation of Asylum in the European Union. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2024. 214 p. URL: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024> (дата звернення: 19.01.2026).
3. UNHCR. Global Trends: Forced Displacement in 2023. Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees, 2024. 52 p. URL: <https://www.unhcr.org/global-trends> (дата звернення: 19.01.2026).

Черних Євген

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права
Маріупольський державний університет

ДО ОБГРУНТУВАННЯ ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ

Як відомо, гідність є одним з засадничих концептів індивідуальних прав, які є стрижнем сучасного конституціоналізму та правової культури цивілізованого людства. Не випадково цей концепт став визначником одного із варіантів змістового розуміння принципу верховенства права, який знайшов поширення в Європі, зокрема, в Німеччині, як стислої версії людських прав, в центрі яких знаходиться гідність людини, що проголошується найвищою цінністю конституційного ладу, а її захист – керівним принципом діяльності держави.

Разом із широкою визнаністю концепт людської гідності є не простим об'єктом у філософії права, тож не вкладається в одну теорію. Принаймні, можна виокремити чотири теорії його обґрунтування, похідні наслідки яких мають розбіжності у зв'язку з чим привертають увагу науковців.

Мета: схарактеризувати чотири теорії обґрунтування гідності, навести критику їх базових ідей та наслідків, висвітлити конфлікт між теоріями гідності як «свободи волі», і як «добробуту».